

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 14ης Ιουλίου 1967*

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις,

5/66,

Firma E. Kampffmeyer, με έδρα το Αμβούργο, εκπροσωπούμενη από τον μοναδικό εταίρο, Kurt Kampffmeyer,

7/66,

Firma P. Kruse, με έδρα το Αμβούργο, εκπροσωπούμενη από τη μοναδική της εταίρο Margarethe Maria Kruse, το γένος Tiede,

13/66,

Getreide-Import-Gesellschaft mbH, με έδρα το Duisburg, εκπροσωπούμενη από τους διαχειριστές της Wilhelm Specht και Wilhelm Breder,

14/66,

Firma Peter Cremer, με έδρα το Αμβούργο, εκπροσωπούμενη από τον μοναδικό της εταίρο Peter Cremer,

15/66,

Kommanditgesellschaft in Firma Anton Kesting & Co., με έδρα τη Βρέμη, εκπροσωπούμενη από τον ομόρρυθμο εταίρο της Edgar Hellmers,

16/66,

Kommanditgesellschaft in Firma Köster, Berodt & Co., με έδρα το Αμβούργο, εκπροσωπούμενη από τον ομόρρυθμο εταίρο της Kurt Köster,

17/66,

Kommanditgesellschaft in Firma C. Mackprang Jr., με έδρα το Αμβούργο, εκπροσωπούμενη από τον ομόρρυθμο εταίρο της Erich Wilhelm Mackprang,

18/66,

Deutsche Getreide- und Futtermittelhandelsgesellschaft mbH, με έδρα το Αμβούργο, εκπροσωπούμενη από τον διαχειριστή της Gerhard Jahn,

19/66,

Deutsche Raiffeisen-Warenzentrale mbH, με έδρα τη Frankfurt am Main, εκπροσωπούμενη από τον διαχειριστή της Joachim Gräfe,

20/66,

Offene Handelsgesellschaft in Firma Franz Hagen, με έδρα το Αμβούργο, εκπροσωπούμενη από τον ομόρρυθμο εταίρο Hans Helmut Friedrich Porr,

21/66,

Kommanditgesellschaft in Firma Ludwig Wünsche & Co., με έδρα το Αμβούργο, εκπροσωπούμενη από τον ομόρρυθμο εταίρο της Karl Konstantin Ludwig Wünsche,

22/66,

Firma Alfred Töpfer, με έδρα το Αμβούργο, εκπροσωπούμενη από τον μοναδικό εμπορικό της πληρεξούσιο Günther Martin,

23/66,

Firma C. Schwarze, με έδρα τη Βρέμη,

24/66,

Gesellschaft für Getreidehandel AG, με έδρα το Düsseldorf, εκπροσωπούμενη από τα μέλη της διευθύνουσας επιτροπής της Ferdinand Popp, Erich Steffen, Kurt Klemm και Karl Wedershoven,

ενάγουσες,

επικουρούμενες από τους Dres, Modest, Heemann, Menssen, Gündisch, Brändel, δικηγόρους Αμβούργου (για τις υποθέσεις 5/66, 7/66, 14/66 έως 21/66), K. Redeker, δικηγόρο Βόννης (για την υπόθεση 13/66),

και

Walter Hempel, δικηγόρο Αμβούργου (για τις υποθέσεις 22/66 έως 24/66), και αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Félicien Jansen, δικαστικό επιμελητή, rue Aldringer (για τις υποθέσεις 5/66, 7/66, 14/66 έως 21/66), τον Georges Reuter, 1, avenue de l' Arsenal (για τις υποθέσεις 13/66 και 22/66 έως 24/66)

κατά

Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας,

εναγομένης,

εκπροσωπούμενης από το νομικό της σύμβουλο Claus-Dieter Ehlermann, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Henri Manzanares, γραμματέα της Νομικής Υπηρεσίας των ευρωπαϊκών εκτελεστικών οργάνων, 2, place de Metz,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση αποζημίωσης βάσει του άρθρου 215, δεύτερη παράγραφος, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της ΕΟΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους Ch. L. Hammes, Πρόεδρο, A. Trabucchi και R. Monaco, προέδρους τμήματος, L. Delvaux, R. Lecourt, A. M. Donner (εισηγητή) και W. Strauss, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Gand
γραμματέας: A. van Houtte

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

Οι ενάγουσες ζητούν από το Δικαστήριο, βάσει του άρθρου 215 της Συνθήκης, να υποχρεώσει την Κοινότητα σε αποκατάσταση των ζημιών που τους προκάλεσε η Επιτροπή με την απόφασή της της 3ης Οκτωβρίου 1963 που «επιτρέπει στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας να διατηρήσει τα μέτρα διασφάλισης που αφορούν την εισαγωγή αραβόσιτου, κέχρου και σόργου».

Με την απόφαση αυτή, που ακυρώθηκε με απόφαση του Δικαστηρίου της 1ης Ιουλίου 1965, στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις 106/63 και 107/63, η Επιτροπή διατήρησε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 22, παράγραφος 2, εδάφιο 3, του κανονισμού 19 του Συμβουλίου, μέχρι της 4ης Οκτωβρίου 1963 περιλαμβανομένης, το μέτρο διασφάλισης που έλαβε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και συνίσταται στην αναστολή από 1ης Οκτωβρίου, της εκδόσεως πιστοποιητικών εισαγωγής αραβόσιτου, σόργου, κέχρου και άλλων προϊόντων που αφορά το άρθρο 1, εδάφιο δ, του κανονισμού αυτού, με συντελεστή εισφοράς ίσο με 0.

Δεδομένου ότι οι ενάγουσες ζήτησαν όλες, την 1η Οκτωβρίου, πιστοποιητικά εισαγωγής για τον επόμενο Ιανουάριο και οκτώ απ' αυτές αγόρασαν ποσότητες αραβόσιτου προβλέποντας ότι θα τους χορηγηθούν τα εν λόγω πιστοποιητικά, η Επιτροπή θα έπρεπε να υποχρεωθεί να αποκαταστήσει τη ζημία που τους προκάλεσε και που συνίσταται, αφενός, στα ποσά που κατέβαλαν για να επιτύχουν τη λύση των συμβάσεων και στις απώλειες που επέφερε η εισαγωγή από ασύμφορες συνθήκες, των ποσοτήτων που πράγματι παραδόθηκαν και αφετέρου, στο διαφυγόν κέρδος που προκάλεσε η αδυναμία εισαγωγής σιτηρών με μηδενική εισφορά.

Επί του παραδεκτού

Η εναγομένη, χωρίς τυπικά ν' αμφισβητεί το παραδεκτό της αγωγής, προβάλλει το ερώτημα μήπως το άρθρο 43, τρίτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΟΚ καθιστά απαράδεκτες τις αγωγές 5/66, 7/66 και 14/66 έως 21/66 που υποβλήθηκαν πλέον των δύο μηνών μετά την προηγούμενη αίτηση που απευθύνθηκε στην Επιτροπή.

Κατά αυτό, οι αγωγές κατά της Κοινότητας σε ζητήματα εξωσυμβατικής ευθύνης υπόκεινται σε πενταετή παραγραφή αρχομένη από της επελεύσεως του γεγονότος που οφείλεται σε υπαιτιότητα, και η παραγραφή αυτή διακόπτεται είτε διά της προσφυγής που υποβάλλεται στο Δικαστήριο είτε διά της προηγούμενης αιτήσεως που ο ζημιωθείς απευθύνει στο αρμόδιο όργανο της Κοινότητας, με την επιφύλαξη ότι, στην τελευταία αυτή περίπτωση, η προσφυγή πρέπει να κατατεθεί εντός της προθεσμίας δύο μηνών που προβλέπεται στο άρθρο 173 ή των τεσσάρων μηνών που προβλέπεται στο άρθρο 175.

Εντούτοις η ίδια η εναγομένη αναγνωρίζει ότι η παραπομπή στα άρθρα 173 και 175 δεν μπορεί να αφορά παρά το ενδεχόμενο διακοπής της πενταετούς παραγραφής που ορίζεται στο πρώτο εδάφιο του εν λόγω άρθρου 43.

Προκύπτει από το ίδιο το γράμμα του δεύτερου και τρίτου εδαφίου της διατάξεως αυτής ότι δεν αποσκοπεί στη σύντμηση της πενταετούς παραγραφής, αλλά τείνει στην προστασία των ενδιαφερομένων, αποφεύγοντας να συμπεριλάβει ορισμένες περιόδους στον υπολογισμό της προθεσμίας αυτής.

Επομένως, το τρίτο εδάφιο του άρθρου 43 έχει ως μόνο σκοπό ν' αναβάλει την εκπνοή της προθεσμίας των πέντε ετών, όταν, λόγω προσφυγής ή προηγούμενης αιτήσεως που υποβλήθηκε μέσα στην προθεσμία αυτή, αρχίζουν να τρέχουν οι προθεσμίες που προβλέπονται στα άρθρα 173 ή 175.

Δεδομένου ότι το πραγματικό περιστατικό που προκάλεσε τις αγωγές αυτές συνέβη την 1η Οκτωβρίου 1963, δηλαδή λιγότερο από πέντε έτη πριν την κατάθεση των εν λόγω αγωγών, αυτές είναι, επομένως, παραδεκτές.

Επί της ουσίας

Οι ενάγουσες επιρρίπτουν στην Επιτροπή εσφαλμένη εφαρμογή του άρθρου 22 του κανονισμού 19.

Η ορθή εφαρμογή θα απαιτούσε την άρση και όχι τη διατήρηση του γερμανικού μέτρου διασφαλίσεως, πράγμα που, υποστηρίζουν οι ενάγουσες, θα οδηγούσε σε μη εφαρμογή αν όχι σε πλήρη εξαφάνιση του εν λόγω μέτρου.

Η εναγομένη αντιτάσσει ότι η συμπεριφορά της δεν μπορεί να γεννήσει ευθύνη της, διότι, αφενός, δεν αποτελεί υπηρεσιακό πταίσμα και, αφετέρου, ο κανόνας δικαίου που υποτιθεμένως παραβίασε δεν αποσκοπούσε στην προστασία συμπερόντων όπως αυτά των εναγουσών.

Πρέπει να εκτιμηθεί το αποτέλεσμα και η έκταση της προσβαλλομένης αποφάσεως της 3ης Οκτωβρίου 1963 στο πλαίσιο της κοινής οργανώσεως των αγορών στον τομέα των σιτηρών και ιδίως σε σχέση με την εφαρμογή του συστήματος αυτού διά της αποφάσεως της Επιτροπής της 27ης Σεπτεμβρίου 1963, από τις συνέπειες της οποίας αποσκοπούσε η απόφαση της 3ης Οκτωβρίου να προστατεύσει τη γερμανική αγορά.

Ο κανονισμός 19 του Συμβουλίου θέσπισε, στον τομέα των σιτηρών, ένα σύστημα ενδοκοινοτικών εισφορών που αντιστοιχούν στη διαφορά μεταξύ των τιμών που εφαρμόζονται αντίστοιχα στο κράτος μέλος εξαγωγής και στο κράτος μέλος εισαγωγής, ώστε να εμποδίζονται, στην αγορά ενός κράτους μέλους όπου οι τιμές είναι υψηλότερες, διαταράξεις που μπορούν να προκύψουν από εισαγωγές από κράτος με χαμηλότερες τιμές.

Επομένως, η εισφορά ορίζεται με βάση τη διαφορά μεταξύ, αφενός, της τιμής του προϊόντος που προέρχεται από το κράτος μέλος εξαγωγής, «ελεύθερο στα σύνορα» του κράτους μέλους εισαγωγής, τιμή που καθορίζεται από την Επιτροπή με τη διαδικασία του άρθρου 26 του εν λόγω κανονισμού, βάσει των πιο αντιπροσωπευτικών τιμών που ισχύουν στις αγορές του κράτους μέλους εξαγωγής και, αφετέρου, της τιμής κατωφλίου του κράτους μέλους εισαγωγής, που καθορίζεται ετησίως κατά τη διαδικασία και τα κριτήρια του άρθρου 4 του κανονισμού.

Επομένως, όταν οι τιμές «ελεύθερο στα σύνορα» που καθορίζει η Επιτροπή για το κράτος εξαγωγής είναι ανώτερες από την τιμή κατωφλίου του κράτους εισαγωγής ή ίσες μ' αυτή, η εισφορά είναι μηδενική.

Προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις της αποφάσεώς της της 3ης Οκτωβρίου 1963 ότι η Επιτροπή, μη γνωρίζοντας το επίπεδο των τιμών για τη νέα εσοδεία στη Γαλλία, δεν έλαβε υπόψη της, στην απόφασή της της 27ης Σεπτεμβρίου 1963, τις επιπτώσεις των τιμών αυτών στη διαμόρφωση των τιμών στη γαλλική αγορά, και στήριξε την απόφασή της αποκλειστικά στην τιμή του αραβόσιτου, του σόργου και του κέχρου της παλιάς εσοδείας, προελεύσεως Γαλλίας, τιμή ελεύθερη στα γερμανικά σύνορα που ήταν ανώτερη από την τιμή κατωφλίου που όρισε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.

Επομένως η εν λόγω απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1963 δεν είχε ορίσει τιμή «ελεύθερο στα σύνορα» για τα προϊόντα αυτά και, κατά συνέπεια, την 1η Οκτωβρίου 1963, η εισφορά για τις εισαγωγές γαλλικής προελεύσεως στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ήταν μηδενική.

Δεδομένου ότι ο κανονισμός 31/63 του Συμβουλίου επέτρεπε, από 1ης Οκτωβρίου, τον προκαθορισμό των εισφορών για τον αραβόσιτο στο ποσό που ίσχυε την ημέρα καταθέσεως της αιτήσεως για τα πιστοποιητικά αδειών για εισαγωγές που επρόκειτο να γίνουν τρεις μήνες αργότερα, οι ενάγουσες έκαναν χρήση της δυνατότητας αυτής, για να επωφεληθούν των τιμών της νέας εσοδείας που ήταν κατώτερη τόσο από τις τιμές «ελεύθερο στα σύνορα» που καθόριζε η απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου όσο και από την ισχύουσα γερμανική τιμή κατωφλίου και υπέβαλαν, την 1η Οκτωβρίου 1963, αίτηση στην Einfuhr- und Vorratsstelle, αρμόδια υπηρεσία για την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, για πιστοποιητικά με προκαθορισμό της εισφοράς αναφορικά με σχετικά σημαντικές ποσότητες του εν λόγω προϊόντος.

Η Κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, εκτιμώντας ότι η έκδοση των πιστοποιητικών αυτών θα προκαλούσε εισαγωγή στο κράτος αυτό, κατά τη διάρκεια του Ιανουαρίου, σημαντικών ποσοτήτων αραβόσιτου σε τιμές κατώτερες από την τιμή κατωφλίου, εξέδωσε, την 1η Οκτωβρίου 1963, και γνωστοποίησε στην επιτροπή το μέτρο διασφαλίσεως που συνίστατο σε αναστολή, από την ημερομηνία αυτή, της εκδόσεως των πιστοποιητικών εισαγωγής.

Η Επιτροπή, με την απόφασή της της 3ης Οκτωβρίου, διατήρησε το εν λόγω μέτρο διασφαλίσεως μέχρι της 4ης Οκτωβρίου περιλαμβανομένης.

Όπως άλλωστε προκύπτει από την απόφαση του Δικαστηρίου της 1ης Ιουλίου 1965, η απόφαση αυτή αποτελούσε εσφαλμένη εφαρμογή του άρθρου 22 του κανονισμού 19, ιδίως στο μέτρο που εξομοίωσε τις αναμιφισβήτητες δυσκολίες που δημιούργησε η απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου με σοβαρές διαταραχές ικανές να θέσουν σε κίνδυνο τους σκοπούς που ορίζονται στο άρθρο 39 της Συνθήκης.

Η Επιτροπή εφάρμοσε, στις 3 Οκτωβρίου 1963, το άρθρο 22, παράγραφος 2, του κανονισμού 19 σε περιστάσεις που δεν δικαιολογούσαν μέτρα διασφαλίσεως και για να διορθώσει μία κατάσταση που δημιουργήθηκε επειδή η ίδια καθόρισε μηδενική εισφορά.

Γνωρίζοντας την ύπαρξη αιτήσεων εκδόσεως πιστοποιητικών αδείας, προσέβαλε τα συμφέροντα των εισαγωγέων που ενήργησαν δίνοντας πίστη στις πληροφορίες που τους δόθηκαν, σύμφωνα με την κοινοτική ρύθμιση.

Επομένως, η συμπεριφορά της Επιτροπής συνιστά υπηρεσιακό πταίσμα ικανό να γεννήσει ευθύνη της Κοινότητας.

Προσπαθώντας να δικαιολογηθεί, βεβαιώνοντας ότι με τα οικονομικά δεδομένα που διέθετε στις 3 Οκτωβρίου 1963 δεν αποκλειόταν η απειλή σοβαρών διαταραχών και ότι, συνεπώς, η εσφαλμένη της εκτίμηση των δεδομένων αυτών ήταν συγγνωστή, η εναγομένη παραγνώνει τη φύση του πταίσματος που της αποδίδεται.

Το πταίσμα αυτό δεν συνίσταται σε εσφαλμένη εκτίμηση πραγματικών περιστατικών, αλλά σε μία συνολική συμπεριφορά που εκδηλώθηκε κυρίως με την καταχρηστική εφαρμογή του άρθρου 22, μερικοί αποφασιστικοί όροι του οποίου άλλωστε παραγνώριστηκαν.

Επίσης δεν είναι πειστικός ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι η ευθύνη των οργάνων ελέγχου δεν μπορεί, δυνάμει μιας γενικής αρχής κοινής στα δίκαια των κρατών μελών, να γεννάται παρά σε περίπτωση σοβαρού πταίσματος.

Πράγματι, όπως κι αν χαρακτηριστούν οι εξουσίες που αναθέτει το άρθρο 22 του κανονισμού 19 στην Επιτροπή, αυτή υποχρεούται σε έλεγχο κάθε μέτρου διασφάλισης που της ανακοινώνεται το ίδιο σοβαρό με αυτόν, στον οποίον υποχρεούνται οι κυβερνήσεις των κρατών μελών να προβούν, και φέρει αυτοτελή ευθύνη για τη διατήρηση ενός μέτρου διασφάλισης.

Όσον αφορά το επιχείρημα ότι ο κανόνας δικαίου που παραβιάστηκε δεν αποσκοπούσε στην προστασία των συμφερόντων των εναγουσών, το εν λόγω άρθρο 22, καθώς και οι άλλες διατάξεις του κανονισμού 19, έχει ως σκοπό, σύμφωνα με τους όρους της τέταρτης αιτιολογικής σκέψης του τελευταίου, αφενός, να εξασφαλίσει πρόσφορη υποστήριξη των γεωργικών αγορών κατά τη μεταβατική περίοδο, και, αφετέρου, να επιτρέψει την προοδευτική κατάληξη στην ενιαία αγορά, καθιστώντας δυνατή την ανάπτυξη της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων.

Άλλωστε τα συμφέροντα των παραγωγών των κρατών μελών και αυτά ενός ελεύθερου εμπορίου μεταξύ των κρατών αυτών αναφέρονται ρητά στις αιτιολογικές σκέψεις του εν λόγω κανονισμού.

Προκύπτει ιδίως από το άρθρο 18 του κανονισμού ότι η άσκηση της ελευθερίας εμπορίου μεταξύ των κρατών δεν υποβάλλεται παρά στις γενικές απαιτήσεις που προβλέπουν οι διατάξεις του κανονισμού αυτού και των μεταγενέστερων κανονισμών.

Το άρθρο 22 αποτελεί εξαίρεση αυτών των γενικών κανόνων και, επομένως, η παράβαση του άρθρου αυτού πρέπει να θεωρείται παράβαση των κανόνων αυτών και των συμφερόντων που αποσκοπούν να προστατευθούν.

Το γεγονός ότι τα συμφέροντα αυτά είναι γενικής φύσεως δεν αποκλείει να περιλαμβάνουν συμφέροντα ατομικών επιχειρήσεων, όπως οι ενάγουσες, που, ως εισαγωγείς σιτηρών, συμμετέχουν στο ενδοκοινοτικό εμπόριο.

Αν η εφαρμογή των κανόνων δικαίου, για τους οποίους πρόκειται, δεν είναι γενικά τέτοιας φύσεως, ώστε να αφορά άμεσα και ατομικά τις επιχειρήσεις αυτές, αυτή δεν αποκλείει ότι αυτοί οι κανόνες δικαίου μπορεί, και στην παρούσα υπόθεση, πράγματι να αφορούν την προστασία των συμφερόντων τους.

Δεν μπορεί, συνεπώς, να γίνει δεκτός ο ισχυρισμός της εναγομένης, κατά τον οποίο ο κανόνας δικαίου που περιέχεται στο άρθρο 22 του κανονισμού 19 δεν αφορά την προστασία των συμφερόντων των εναγουσών.

Εφόσον καταρχήν αναγνωρίστηκε η ευθύνη της Κοινότητας, πρέπει ν' ανευρεθούν τα στοιχεία της προβαλλομένης ζημίας που οφείλονται στην ευθύνη αυτή.

Ως προς αυτό πρέπει να διακριθούν τρεις κατηγορίες ζημίας.

Πρώτον, ορισμένες ενάγουσες, μετά την άρνηση χορηγήσεως πιστοποιητικών εισαγωγής στις 3 Οκτωβρίου 1963, πραγματοποίησαν τις σχεδιαζόμενες εισαγωγές κατά τη διάρκεια του Ιανουαρίου, καταβάλλοντας στις γερμανικές αρχές την απαιτούμενη εισφορά για τις ποσότητες αραβόσιτου που αγόρασαν την 1η Οκτωβρίου προβλέποντας ότι θα εκδοθούν τα αιτηθέντα πιστοποιητικά.

Δεύτερον, ορισμένες ενάγουσες, έχοντας την 1η Οκτωβρίου αγοράσει ποσότητες αραβόσιτου στη γαλλική αγορά, έλυσαν μετά την εν λόγω άρνηση χορηγήσεως των πιστοποιητικών, τις συμβάσεις αγοράς που είχαν συνάψει.

Τρίτον, ορισμένες ενάγουσες παραιτήθηκαν, μετά την εν λόγω άρνηση χορηγήσεως των πιστοποιητικών, από τη σχεδιαζόμενη εισαγωγή, πράξη της οποίας δεν είχαν οι ίδιοι ακόμη αρχίσει την εκτέλεση, αλλά μόνο είχε προκαλέσει την κατάθεση των αιτήσεων εκδόσεως των πιστοποιητικών.

Όσον αφορά την πρώτη κατηγορία, οι ενάγουσες αγόρασαν τον αραβόσιτο προβλέποντας εισαγωγή με μηδενική εισφορά και, συνεπώς, η ζημία τους οφείλεται στην ανάγκη να πραγματοποιήσουν την εισαγωγή τους καταβάλλοντας εισφορά.

Εντούτοις, η άρνηση χορηγήσεως πιστοποιητικών εισαγωγής με μηδενική εισφορά που να καλύπτουν αυτή την πράξη, στερείτο νομίμου βάσεως, διότι η απόφαση της Επιτροπής της 3ης Οκτωβρίου ακυρώθηκε με την προαναφερθείσα απόφαση της 1ης Ιουλίου 1965, και διότι, επιπλέον, το γερμανικό μέτρο διασφάλισης σύμφωνα με τα έγγραφα που προσεκόμισαν οι ενάγουσες, κηρύχθηκε παράνομο από τα γερμανικά δικαστήρια για λόγους που αναφέρονται στο γερμανικό δίκαιο.

Επομένως, η είσπραξη της εισφοράς, επ' ονόματι και για οικονομικό όφελος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, αποδείχθηκε έτσι αντίθετη τόσο προς το κοινοτικό, όσο και το γερμανικό δίκαιο.

Υπό αυτές τις συνθήκες, τίθεται το ερώτημα μήπως η προβαλλομένη ζημία θα αποκαθίστατο με την επιστροφή των ποσών που καταβλήθηκαν αχρεώστητα ως εισφορά.

Κατά τη διάρκεια της προφορικής διαδικασίας οι ενάγουσες αμφισβήτησαν την ύπαρξη ενός τέτοιου δικαιώματος επιστροφής στην προκειμένη περίπτωση.

Το Δικαστήριο δεν θα μπορούσε όμως να στηριχτεί σε έναν τέτοιο ισχυρισμό για ν' αναγνωρίσει ότι η προβαλλομένη ζημία είναι οριστική.

Πρέπει, συνεπώς, να κληθούν οι ενάγουσες αυτές να αποδείξουν ότι εξήντησαν τόσο τα διοικητικά όσο και τα ένδικα μέσα του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου για να επιτύχουν την απόδοση των ποσών που αχρεώστητα κατέβαλαν ως εισφορά.

Μόνο μετά τη διεξαγωγή των αποδείξεων αυτών μπορεί να εξετασθεί αν εξακολουθεί να υφίσταται ζημία που ενδεχομένως θα έπρεπε ν' αποκαταστήσει η Κοινότητα.

Πρέπει να θεωρηθεί ότι ανήκουν στην πρώτη κατηγορία που αναφέρθηκε οι ενάγουσες των υποθέσεων 5/66, 7/66, 14/66, 15/66, 16/66, 19/66 και 21/66, που αγόρασαν την 1η Οκτωβρίου ποσότητες αραβόσιτου προβλέποντας ότι θα εκδοθούν τα αιτηθέντα πιστοποιητικά και εισήγαγαν αυτές τις ποσότητες στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας είτε κατά τη διάρκεια του Ιανουαρίου 1964, είτε σε προηγούμενες ή επόμενες ημερομηνίες που πλησιάζουν αρκετά αυτό τον μήνα ώστε να δικαιολογείται η υπόθεση ότι θα ήταν δυνατή η εισαγωγή κατά τη διάρκεια του μηνός αυτού.

Πρέπει λοιπόν να επιτραπεί στις ενάγουσες αυτές να προσκομίσουν τις προαναφερθείσες αποδείξεις.

Πρέπει, όμως, ήδη να επισημανθεί ότι μόνον οι εισαγωγές που αφορούν αραβόσιτο που αγοράστηκε πιστεύοντας την ανακοίνωση εκδόσεως πιστοποιητικών με μηδενική εισφορά μπορούν να ληφθούν υπόψη για τον καθορισμό της ζημίας που μπορεί να οφείλεται στην ευθύνη της Κοινότητας.

Πρέπει, επομένως, να κληθούν οι προαναφερθείσες ενάγουσες να αποδείξουν ότι οι ποσότητες αραβόσιτου που εισήγαγαν γύρω στον Ιανουάριο 1964 και τις οποίες αναφέρουν, αγοράστηκαν με συμβάσεις που συνήφθησαν την 1η Οκτωβρίου.

Η εναγομένη, λόγω του ότι ορισμένες συμβάσεις αγοράς δεν συνήφθησαν παρά την 1η Οκτωβρίου 1963 μετά τις 14.15' ισχυρίζεται ότι, στις περιπτώσεις αυτές, η ευθύνη της ελαττώνεται λόγω του γεγονότος ότι οι ίδιες οι ενάγουσες, από έλλειψη προβλέψεως, συνέβαλαν στη γένεση της προβαλλομένης ζημίας.

Πράγματι, από την ορισμένη αυτή ώρα, οι γερμανικές αρχές γνωστοποίησαν, με τοιχοκόλληση, στους ενδιαφερομένους την άρση της μηδενικής εισφοράς, έτσι ώστε ένας επιμελής εισαγωγέας θα μπορούσε να γνωρίζει ότι οι πράξεις εισαγωγής για τον Ιανουάριο εξαρτιόνταν από την τύχη.

Αλλωστε, πολλοί εισαγωγείς ζήτησαν επανειλημμένα πληροφορίες από τις αρμόδιες γερμανικές αρχές για να μάθουν αν ισχύει η μηδενική εισφορά, πράγμα που αποδεικνύει ότι οι εισαγωγείς είχαν συνείδηση της ανωμαλίας της καταστάσεως.

Δεν πρέπει όμως από αυτές τις αιτήσεις πληροφοριών να συναχθεί ότι ο επιμελής εισαγωγέας έπρεπε να ζητά κάθε στιγμή πληροφορίες επί της καταστάσεως.

Προκύπτει τόσο από τα συμφραζόμενα του άρθρου 17 του κανονισμού 19, όσο και από τη λειτουργία της κοινής οργανώσεως των αγορών που εξέθεσε η εναγομένη, ότι η εισφορά που ανακοινώνεται στην αρχή της ημέρας εφαρμόζεται κανονικά όλη την ημέρα.

Υπό τις συνθήκες αυτές, η απαίτηση της διοικήσεως ν' αποδειχθεί είτε ότι ο εισαγωγέας είχε αγοράσει τον αραβόσιτο την 1η Οκτωβρίου 1963 πριν τις 14.15', είτε ότι δεν μπορούσε να γνωρίζει την, άλλωστε παράνομη, άρση της μηδενικής εισφοράς, θα ισοδυναμούσε με αντιστροφή του βάρους αποδείξεως.

Δεδομένου ότι μία τέτοια αντιστροφή δεν δικαιολογείται, πρέπει η εναγομένη ν' αποδείξει, ενδεχομένως, ότι οι αγορές αραβόσιτου έγιναν εν γνώσει της άρσεως αυτής, επιφυλασσομένης για τις ενάγουσες, της δυνατότητας ανταποδείξεως.

Όσον αφορά τη δεύτερη κατηγορία που αναφέρθηκε, ορισμένες ενάγουσες, έχοντας λύσει ένα μέρος των συμβάσεων αγοράς που συνήψαν την 1η Οκτωβρίου 1963, προβλέποντας ότι θα εκδοθούν τα αιτηθέντα πιστοποιητικά εισαγωγής, ισχυρίζονται ότι υπέστησαν ζημία τόσο λόγω των εξόδων στα οποία αναγκάστηκαν να υποβληθούν για τη λύση των συμβάσεων αυτών, όσο και του διαφυγόντος κέρδους, όσον αφορά τις ποσότητες αραβόσιτου που αγόρασαν αλλά δεν εισήγαγον λόγω του μέτρου διασφαλίσεως.

Τα καταβληθέντα ποσά για τη λύση των συμβάσεων αγοράς που συνήψθησαν αποτελούν την άμεση συνέπεια, αφενός της εμπιστοσύνης που έδειξαν οι ενάγουσες αυτές στην κανονική εφαρμογή του κανονισμού 19 και, αφετέρου, της λήψεως μέτρου διασφαλίσεως με την απόφαση της Επιτροπής της 3ης Οκτωβρίου 1963.

Οι εν λόγω ενάγουσες, αγοράζοντας την 1η Οκτωβρίου 1963 τις αναφερόμενες ποσότητες αραβόσιτου, στηρίχθηκαν νόμιμα στο ισχύον σύστημα εισφοράς για ν' αναλάβουν συμβατικές υποχρεώσεις ενόψει της εισαγωγής στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία.

Δικαιούνται συνεπώς αποκαταστάσεως της συνολικής ζημίας που υπέστησαν καταβάλλοντας ποσά για τη λύση των συμβάσεων εκτός αν το ύψος τους ήταν ανώτερο από το αναγκαίο.

Επομένως, στις ενάγουσες στις υποθέσεις 5/66, 13/66, 15/66 και 21/66 πρέπει να επιτραπεί ν' αποδείξουν ότι οι συμβάσεις αγοράς που λύθηκαν είχαν συναφθεί την 1η Οκτωβρίου 1963, ενώ η εναγομένη πρέπει ν' αποδείξει ότι οι ενάγουσες ενήργησαν γνωρίζοντας την άρση (της μηδενικής εισφοράς) που σημειώθηκε στις 14.15'.

Η προβαλλομένη ζημία λόγω διαφυγόντος κέρδους στηρίζεται σε στοιχεία καθαρά κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Πράγματι, πρέπει καταρχήν να παρατηρηθεί ότι η εσπευσμένη υποβολή ασυνήθιστα υψηλού αριθμού αιτήσεων εκδόσεως πιστοποιητικών εισαγωγής από την 1η Οκτωβρίου αποτελεί ένδειξη ότι οι αιτούντες γνώριζαν ότι οι αποφάσεις που ίσχυαν την 1η Οκτωβρίου 1963 προσέφεραν ασυνήθη πλεονεκτήματα.

Άλλωστε οι αιτούντες πιστοποιητικά, γνωρίζοντας τη γαλλική αγορά και το πραγματικό επίπεδο των τιμών που ισχύουν σ' αυτά, μπορούσαν ν' αντιληφθούν την πλάνη στην οποία υπέπεσε η Επιτροπή, στην απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1963, κατά τον καθορισμό τιμών «ελεύθερο στα σύνορα».

Έτσι οι ενάγουσες μπορεί να θεωρηθεί ότι είχαν συνείδηση της μη φυσιολογικής κερδοσκοπικής φύσεως της επιχειρήσεως που συνιστούσε η αγορά αραβόσιτου.

Παραιτούμενες από τις σχεδιαζόμενες πράξεις, απέφυγαν από μόνες τους κάθε εμπορικό κίνδυνο που συνδεόταν με την εισαγωγή στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία.

Επομένως, δεν θα ήταν δικαιολογημένο να τους αναγνωριστεί το δικαίωμα ν' αντλήσουν όλο το κέρδος που θα μπορούσαν να πραγματοποιήσουν σε περίπτωση εκτελέσεως της πράξεως που άρχισαν.

Λαμβανομένης υπόψη της περιστάσεως αυτής, η ζημία λόγω διαφυγόντος κέρδους, για την οποία θα πρέπει να θεωρηθεί υπεύθυνη η Κοινότητα δεν μπορεί δικαίως να υπολογιστεί σε ποσό ανώτερο του 10% αυτού που οι ενάγουσες αυτές θα κατέβαλον ως εισφορά, αν έδιναν συνέχεια στις συμβάσεις αγοράς που συνήψαν, αλλά έλυσαν.

Εντούτοις, όσον αφορά τις ζημίες που υπέστησαν ενδεχομένως οι ενάγουσες που ανήκουν στην πρώτη και στη δεύτερη από τις προαναφερθείσες κατηγορίες, αυτές έκαναν γνωστό στο Δικαστήριο ότι η προβαλλόμενη ζημία αποτελεί, εκ μέρους τους, αντικείμενο δύο αγωγών αποζημιώσεως, μίας

στρεφομένης κατά της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας ενώπιον των γερμανικών δικαστηρίων και της άλλης στρεφομένης κατά της Κοινότητας ενώπιον του Δικαστηρίου.

Πρέπει ν' αποφευχθεί τόσο η ανεπαρκής όσο και η υπερβολική αποζημίωση των ενάγουσών, λόγω διαφορετικών εκτιμήσεων μίας και μόνον ζημίας από δύο διαφορετικές δικαιοδοσίες που εφαρμόζουν διαφορετικούς κανόνες δικαίου.

Πριν να καθορίσει τη ζημία για την οποία θα κριθεί υπεύθυνη η Κοινότητα, πρέπει το εθνικό δικαστήριο να είναι σε θέση ν' αποφανθεί για την ενδεχόμενη ευθύνη της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας.

Έτσι, οριστική απόφαση δεν μπορεί να εκδοθεί προτού οι ενάγουσες προσκομίσουν απόφαση του εθνικού δικαστηρίου στο θέμα αυτό. Αυτό μπορεί να γίνει ανεξάρτητα από την απόδειξη που απαιτείται να φέρουν οι ενάγουσες της πρώτης κατηγορίας, ότι εξήντησαν τα μέσα για ν' απαιτήσουν απόδοση των ποσών που κατέβαλαν αχρεώστητα ως εισφορά.

Άλλωστε, αν αποδεικνυόταν ότι μία τέτοια απόδοση ήταν δυνατή, αυτό θα είχε συνέπειες για τον υπολογισμό της ζημίας και όσον αφορά τη δεύτερη κατηγορία.

Εντούτοις, ο αποφασιστικός χαρακτήρας των αποδείξεων αυτών δεν αντιτίθεται στο να επιτραπεί εν τω μεταξύ στις ενάγουσες να προσκομίσουν τις άλλες αποδείξεις που προηγουμένως υπεδείχθησαν.

Για την προσκόμιση των αποδείξεων αυτών, ενδείκνυται ο χωρισμός των υποθέσεων.

Όσον αφορά την τρίτη προαναφερθείσα κατηγορία, εξαιρέσει των υποθέσεων 7/66 και 15/66, όλες οι ενάγουσες, αμέσως με την άρνηση χορηγήσεως των αιτηθέντων πιστοποιητικών εισαγωγής, παραιτήθηκαν είτε μερικά είτε ολικά από τη σχεδιαζόμενη πράξη.

Δεν υπήρξε ακόμη, στις περιπτώσεις αυτές, αρχή εκτελέσεως της πράξεως με την αγορά αραβόσιτου στη γαλλική αγορά.

Εντούτοις οι εν λόγω ενάγουσες ισχυρίζονται ότι υπέστησαν ζημία λόγω του ότι βρέθηκαν σε αδυναμία να πραγματοποιήσουν τα κέρδη που ήλπιζαν από τις σχεδιαζόμενες εισαγωγές με μηδενική εισφορά.

Όμως, οι πράξεις αυτές δεν συγκεκριμενοποιήθηκαν, αλλά παρέμειναν στο στάδιο της αιτήσεως εκδόσεως πιστοποιητικών εισαγωγής.

Στην κατάσταση αυτή, οι απλώς σχεδιαζόμενες εισαγωγές στερούνται του ουσιαστικού χαρακτήρα που μπορεί να οδηγήσει σε αποκατάσταση, ως διαφυγόν κέρδος.

Επομένως, πρέπει να απορριφθούν οι αγωγές των εναγουσών, στο μέτρο που δεν στοχεύουν παρά στην αποζημίωση διαφυγόντος κέρδους που προκύπτει από μία πράξη που ποτέ δεν άρχισε.

Οι ενάγουσες των υποθέσεων 17/66, 8/66, 20/66, 22/66, 23/66 και 24/66 περιορίστηκαν να ζητήσουν αποζημίωση για διαφυγόν κέρδος, χωρίς να αναφέρουν ότι αγόρασαν αραβόσιτο την 1η Οκτωβρίου 1963.

Επομένως πρέπει ήδη από τώρα να απορριφθούν οι αγωγές τους.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

έχοντας υπόψη τα διαδικαστικά έγγραφα,

αφού άκουσε την έκθεση του εισηγητή δικαστή, τις αγορεύσεις των διαδίκων, καθώς και τις προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα,

έχοντας υπόψη το άρθρο 215 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, τον κανονισμό 19 του Συμβουλίου της εν λόγω Κοινότητας της 4ης Απριλίου 1962 και ιδίως το άρθρο 22, το Πρωτόκολλο περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και τον Κανονισμό Διαδικασίας του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,

I — Κρίνοντας προτού αποφανθεί επί της ουσίας, και με την επιφύλαξη κάθε δικαιώματος των διαδίκων, αποφασίζει:

- 1) Υποχρεώνει τις ενάγουσες των υποθέσεων 5/66, 7/66, 13/66, 14/66, 15/66, 16/66, 19/66 και 21/66 να προσκομίσουν στο Δικαστήριο τις αποφάσεις των αρμοδίων δικαστηρίων της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας επί των αγωγών τους που αφορούν την ευθύνη της τελευταίας.
- 2) Υποχρεώνει τις ενάγουσες αυτές να προσκομίσουν στο Δικαστήριο γραπτές αποδείξεις ότι εξήντησαν τόσο τα διοικητικά όσο και τα ένδικα μέσα για να επιτύχουν απόδοση των ποσών που κατέβαλαν αχρεώστητα στα ταμεία της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας ως εισφορά.
- 3) Υποχρεώνει τις ενάγουσες αυτές να προσκομίσουν πριν τις 31 Δεκεμβρίου 1967 αποδείξεις ότι, την 1η Οκτωβρίου 1963, συνήψαν συμβάσεις αγοράς αραβόσιτου στη γαλλική αγορά.
- 4) Διατάσσει τον χωρισμό των υποθέσεων αυτών όσον αφορά την προσκόμιση των αποδείξεων που αναφέρονται υπό 3.
- 5) Επιφυλάσσεται ως προς τα δικαστικά έξοδα.

II — Απορρίπτοντας κάθε άλλο ευρύτερο ή αντίθετο αίτημα, αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει τις αγωγές 17/66, 18/66, 20/66, 22/66, 23/66 και 24/66.
- 2) Συμψηφίζει τα δικαστικά έξοδα.

Κρίθηκε στο Λουξεμβούργο στις 14 Ιουλίου 1967.

Hammes	Trabucchi	Monaco	
Delvaux	Donner	Lecourt	Strauss

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14 Ιουλίου 1967.

Ο Γραμματέας
A. van Houtte

Ο Πρόεδρος
Ch. L. Hammes